

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3444/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 10/A. § (6) bekezdése és a 70/A. § (5) bekezdés c) pontja alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.768/2019/6. számú ítélete és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1243/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet nyújtott be alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2019. január 8. napján, 2018. május 2. napjától 2018. augusztus 7. napjáig terjedő időszak tekintetében, hivatkozva a jogszabályban előírt élettér hiányára.
- [3] Az indítványozó a fogvatartása alatt, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt korábban, már egy alkalommal nyújtott be kártalanítási kérelmet. Az eljáró bíróság 2018. december 11. napján véglegessé vált végzésében az elítélt részére 2015. augusztus 6. napjától 2018. május 11. napjáig terjedő időszakra kártalanítást állapított meg.
- [4] Az indítványozó jelen kérelmét az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 4.Bv.768/2019/6. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolásában kitért arra a bíróság, hogy az elítélt korábban már benyújtotta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt, amely a 10/A. § (6) bekezdése alapján a kártalanítás előfeltétele, azonban az már a korábban kelt eljárás megindításának feltételeként került értékelésre. Ennek alapján tehát jelen ügyre tekintettel a kártalanítás ezen törvényi követelménye nem teljesült.
- [5] 1.2. Az indítványozó által előterjesztett fellebbezésben előadta, hogy a 2019. január 8. napján benyújtott kártalanítási kérelméhez egyben az intézet parancsnokához benyújtott panaszt is csatolta, külön beadványon, azt azonban a büntetés-végrehajtási intézet nem továbbította megfelelő helyre, és nem hívta fel a panasz benyújtásának hiányára sem, illetve annak pótlására. Kifejtette, hogy mindezek alapján rajta kívülálló okból nem tudta panaszjogát érvényesíteni, amely a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésének értelmében nem róható a terhére, így az nem eredményezheti a panaszjog elvonását esetében.
- [6] A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék a fellebbezést alaptalannak találta, és az elsőfokú döntést a 4.Bpkf.1243/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Az eljáró bíróság kiegészítette az elsőfokú végzést azzal, hogy korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) az indítványozó nem nyújtotta be a kérelmét, valamint indokolásában hangsúlyozta azt is, hogy a 2017. január 1. napját követően is folyamatosan fogva lévő kérelmezők esetében a kártalanítás kötelező előfeltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása, amelyet a rendelkezésre álló iratok alapján az indítványozó elmulasztott.
- [7] 2. Az indítványozó ezután fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése és a 70/A. § (5) bekezdés c) pontja, a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja

4.Bv.768/2019/6. számú ítélete és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1243/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdését, a T) cikk (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését.

- [8] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdését támadta, amely deklarálja, hogy a kártalanítási kérelem előfeltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása, a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Ezen kívül sérelmes szakaszként jelölte meg panaszában a Bv. tv. 70/A. § (5) bekezdés c) pontját, amely az előzőekben részletezett rendelkezés feltételének nem teljesülése esetére elrendeli a kérelem büntetés-végrehajtási bíró általi érdemi vizsgálat nélküli elutasítását.
- [9] Az indítványozó előadta, hogy álláspontja alapján a 2017. január 1. napjával a fogvatartottak kártalanítása kapcsán hatályba lépett jogszabályok nem biztosítják az elítéltek számára a hatékony jogorvoslat lehetőségét. Erre tekintettel példaként utalt az EJEB korábbi gyakorlatára is.
- [10] Szerinte egy olyan panasz benyújtása, amelyről a benyújtója nem kap semmilyen igazolást, nem lehetne a kártalanítás előfeltétele, mert – ahogy jelen esetben is, egy elveszett panasz esetén – ez a kártalanítási kérelem elutasításával járna, amivel elvonják az indítványozó kártalanításhoz való jogát és kiüresítenék a jogintézményt. Kitért panaszában arra is az indítványozó, hogy a panasz önmagában nem szünteti meg a sérelmes helyzetet, csak annak súlyát csökkenti. Véleménye alapján mindez ellentétes az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésében foglalt nemzetközi jog és magyar jog összhangja biztosításának követelményével, a (3) bekezdésben foglalt nemzetközi szerződésbe ütközés tilalmával, valamint a T) cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, miszerint jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.
- [11] 2.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszban az indítványozó az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.768/2019/6. számú ítélete és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1243/2019/2. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [12] Az indítványozó állítása szerint a kérelemmel egyidejűleg benyújtotta a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt is, azonban az „ismeretlen körülmények között eltűnt”, ezért került elutasításra a kérelme. Mivel a panasz benyújtását semmilyen módon nem lehet igazolni, csak a bíróság felé történő továbbítás után tudta meg, hogy az hiányzik. Kifejtette, hogy fogvatartottként nehezebb a joggyakorlás, ahogy a példája is mutatja és a büntetés-végrehajtási intézeteknek inkább segítséget kéne nyújtani, mintsem hátráltatni a hasonló helyzetben lévőket.
- [13] Mindezzel véleménye az eljáró bíróságok a végzések meghozatala során sértették a hivatkozott jogszabályhelyeken keresztül a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát is, valamint azzal, hogy a kártalanítástól elesett, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát is.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [15] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbi kivételekkel, részben megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett jogszabályi rendelkezéseket, valamint bírói döntést és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [17] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz elengedhetetlen feltétele, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében alkalmazza [lásd például: 3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [8]; 3262/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3048/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó ügyében a Bv. tv. kifogásolt rendelkezéseinek

alkalmazására sor került, azonban a panasz nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.

- [18] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a sérelmezett alaptörvényi rendelkezésekkel kapcsolatosan utal következetes gyakorlatára, miszerint az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésével kapcsolatban az Abtv. 32. § (2) bekezdése megállapítja azon lehetséges indítványozók körét, akik valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozó nem tartozik az itt felsoroltak közé, ilyen indítvány előterjesztésére tehát nem jogosult.
- [19] Az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésére pedig önmagában nem lehet hivatkozni alkotmányjogi panaszban, mivel az nem foglal magában Alaptörvényben biztosított jogot [lásd például: 3296/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Abtv. 27. §-a szerinti panasz – az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tekintetében – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [21] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tulajdonhoz való joga sérelmére, de ahhoz csupán annyi indokolást fűzött, hogy a bíróságok döntése miatt „nem fizették ki a kártalanítást” részére, így az nem meríti ki az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettség követelményét [lásd hasonlóan például: 3082/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [22] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [23] Az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában előadott indokolással összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot rögzíti, vagyis a közigazgatási hatóságok eljárásának alkotmányossági mércéjét határozza meg. Az adott ügyben nem indult közigazgatási eljárás, ezért az Alaptörvény e rendelkezése a jelen ügyben nem alkalmazható. Az indítványok tartalom szerinti elbírálása elvének megfelelően ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadottakat a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot deklaráló – konkrétan meg nem jelölt – XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó indokolásként értékelte [lásd például: 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [24] 3.3. „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]].” [3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [27]] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszai valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az eljáró bíróságok végzéseikben a rendelkezésekre álló iratok alapján megállapították, hogy az indítványozó nem nyújtotta be a kártalanítási kérelem érdemi

elbírálásához szükséges panaszt. Az a tény tehát, hogy az indítványozó állítása szerint benyújtotta a szóban forgó panaszt, csak az „elveszett”, nem vet fel alkotmányos aggályokat.

- [25] Erre tekintettel a panasz Abtv. 27. § szerinti része nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kérdését.
- [26] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1585/2019.

